

مرکز ملی دانش‌آموزی و دبیرستان
بالتوا العالیستوم

به نام خدا

امتحان درس : ادبیات اختصاصی

نام و نام خانوادگی :

کد : ۹۵۱۰۲۲-۴۵۱

وقت امتحان : ۸۰

رشته : انسانی

کلاس : چهارم

دانش آموز عزیز شما می توانید پاسخنامه امتحان را دو ساعت پس از پایان امتحان در پورتال مدرسه ملاحظه نمایید.

www.bagheralolum.sch.ir

الف (قافیه (۲/۵) نمره)

- (۱) در بیت زیر حروف اصلی قافیه و حروف الحاقی را معین کنید. (۰/۵)
- (۲) آن شکرخنده که پرنوش دهانی دارد   نه دل من که دل خلق جهانی دارد
- (۲) در هریک از ابیات زیر قافیه بر اساس کدام قاعده است؟ (۰/۵)
- الف (آن کیست کاندرا رفتنش صبر از دل ما می برد   ترک از خراسان آمده است از پارس یغما می برد)
- ب (مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو   یادم از کشته ی خویش آمد و هنگام درو)
- (۳) نوع قافیه را در ابیات زیر تعیین کنید. (میانی درونی خطی ذوالقافیتین) (۰/۵)
- الف (آتش است این بانگ نای و نیست باد   هر که این آتش نباشد نیست باد)
- ب (در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن   من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می رود)
- (۴) قافیه کردن کدام جفت واژه های زیر درست است؟ (۰/۵)
- الف (حلق / شرق   ب) / زهر / شهر   پ) بحر / شهر   ت) ساز / سوز
- (۵) چگونه می توان دو واژه ی (مشت و رشت) را قافیه قرار داد؟ (۰/۵)

ب) عروض (۷/۵) نمره)

- (۶) کدام یک از ارکان زیر در پایان مصراع قرار می گیرد؟ و چرا؟ (۰/۵)
- الف (-- UU   ب -U-   پ) UU - U   ت) U -U
- (۷) واژه ی (داشت) در کجای مصراع از نظر وزن عروضی با واژه ی (دشت) برابر است؟ (۰/۲۵)
- (۸) از تکرار (مفاعیلن) کدام بحر حاصل می شود؟ (۰/۲۵)
- (۹) تقطیع مثال زیر به صورتی که بین دو هلال تقطیع شده است با کدام اختیار زبانی مطابقت دارد؟ (۰/۵)
- بانوی من (- UU -)
- (۱۰) نام ارکان معادل هجاهای زیر را بنویسید. (۰/۵)
- الف (-- UU)   ب (- UU -)

(۱۱) کدام یک از بیت های زیر وزن دوری دارد؟ دو دلیل بنویسید (۱)

الف: روز برآمد بلند ای پسر هوشمند   گرم شد دست آفتاب خیمه به رویش ببند

ب: سرمست ز کاشانه به گلزار برآمد   غلغل ز گل و لاله به یکبار برآمد

(۱۲) در بیت زیر چندمین هجا و در کدام مصراع تغییر کمیت (اختیار زبانی) دارد؟ (۵/)

آید هنوزشان ز لب لعل بوی شیر شیرین لبان نه شیر که شکر مزیده اند

(۱۳) در بیت زیر کدام هجا و در کدام مصراع حذف همزه صورت گرفته است؟ (۵/)

عذراست هندوی بت سنگین پرست را بیچارگان مگر بت سیمین ندیده اند

(۱۴) در کدام رکن بیت زیر اختیار وزنی به کار رفته است؟ نوع آن را بنویسید. (۱۰/)

به خونبهای من ات کس مطالبت نکند حلال باشد خونی که دوستان ریزند

(۱۵) مصراع زیر را تقطیع هجایی کنید و با علامت عروضی نشان دهید. (۱)

زخم شمشیر غمت را به شکیبایی و عقل

(۱۶) ارکان مصراع زیر را بنویسید (۱)

هوش خردمند را عشق به تاراج برد

(۱۷) واژه های زیر را یک بار با حذف همزه و یک بار بدون حذف همزه با علامت عروضی بنویسید. (۱)

آتش افروزان راز آفرین

(پ) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳)

(۱۸) سطیح بر شرف مرگ بود و اندر حال خویش اوفتاده بود.

(۱۹) با پیران نه برجای منشین که صحبت جوانان برجای بهتر که صحبت پیران نه برجای.

(۲۰) هری را بر بهشت عدن مانند کردی بلکه بر بهشت ترجیح نهادی و از بهار چین زیادت آوردی.

(۲۱) دمامت منظر و لقای منکر او را به فال فرخ نداشت.

(۲۲) تا سلسله ی ایوان بگسست مدائن را در سلسله شد دجله چو سلسله شد پیچان

(۲۳) تو کی به دولت ایشان رسی که نتوانی جز این دو رکعت و آن هم به صد پریشانی

(ت) خودآزمایی و درک مطلب (۵/۳ نمره)

(۲۴) در بیت < خداوند مکنت به حق مشتغل پراکنده روزی پراکنده دل > منظور از واژه های مشخص شده چه کسانی است؟

(۲۵) جمله ی < خسرو در این پرگار عیب نقاش کرده است > یعنی چه؟

(۲۶) مفهوم «عنان تا بخارا هیچ باز نگرفت؟ بیانگر کدام حالت است؟

(۲۷) عبارت < صمیم دولت سامانیان بود > یعنی چه؟

(۲۸) منظور از جمله ی «مملکت عجم به دست او برود» چیست؟

بار ۴

۲۹) عبارت < جواب پیران مسکت باشد > چه مفهومی را می رساند؟

۳۰) در بیت «تو گفتی آسمان دریاست از سبزی و بر رویش به پرواز اندر آورده است ناگه بچگان عنقا»
کدام واژه ها به ترتیب استعاره از ابر و باد است؟

ث) معنی واژه (۱ نمره)

۳۱) جوان شاطر نیکو بود

۳۲) دانست که به نثر با او درنگیرد.

۳۳) توانگران را به میسر شود که مال مزکا دارند.

۳۴) اگر خسرو از ذروه ی کبریا قدمی فروتر نهد .

ه) سبک شناسی و آرایه ها (۲/۵ نمره)

۳۵) چه کسی و در کدام کتاب نخستین بار اصطلاح سبک را به معنی امروزی به کار برده است؟

۳۶) دوره های ادبیات ایران را (هندی عراقی خراسانی بین بین بازگشت) به ترتیب از قدیم تا امروز بنویسید.

۳۷) در بیت "یک ره زلب دجله منزل به مداین کن وز دیده دوم دجله بر خاک مداین ران" دجله در مصراع اول و در مصراع دوم در چه معنی هایی به کار رفته است؟

۳۸) کتاب مجمع النوادر به چه نامی مشهور است؟ و به قلم کیست؟

۳۹) کتاب قابوس نامه در چند باب و به چه منظوری نگاشته شده است؟

موفق و سربلند باشید

مرکز بین‌المللی و دیپلماتیک
بالترا العالیستوم

به نام خدا!

نام و نام خانوادگی: [ ] امتحان درس: [ ]

کلاس: [ ] رشته: [ ] وقت امتحان: [ ] کد: [ ]

الف (قافیه (۲/۵) نمره)

- (۱) حروف الحاقی : ی حروف اصلی : ان (.۵)
- (۲) الف : قاعده ی یک ب : قاعده ی دو (/۰۵)
- (۳) الف : ذو القافیتین ب : قافیه ی میانی (.۵)
- (۴) شهر بهر (.۵)
- (۵) با افزودن یک یا چند حرف الحاقی (۰/۵)

ب) عروض (۷/۵) نمره

- (۶) "ب" چون هجای پایانی باید بلند باشد. (.۵)
- (۷) اگر در پایان مصراع قرار بگیرد. (۰/۵)
- (۸) بحر هزج (۰/۲۵)
- (۹) تغییر کمیت مصوت (.۲۵)
- (۱۰) الف : مستفعل ب: مفتعلن (.۵)

(۱۱) الف دو دلیل کافی است. (۱)

(۱۲) هجای نهم در مصراع اول (.۵)

(۱۳) هجای دوم در مصراع اول (.۵)

(۱۴) رکن پایانی مصراع دوم اختیار وزنی ابدال دارد (۱)

(۱۵) زخ م شم شی ر غ مت را ب ش کی با یی ی عقل (۱)

(۱۶) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن (.۵)

(۱۷) آتش افروزان : باحذف همزه : بدون حذف همزه: (۱)

راز آفرین : باحذف همزه بدون حذف همزه:

مرکز ملی دانش‌آموزی و دبیرستان
بالتوا العالیستوم

به نام خدا

امتحان درس :

نام و نام خانوادگی :

کد :

وقت امتحان :

رشته :

کلاس :

پ) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳)

۱۸) سطح در حالت احتضار بود و به مرگ نزدیک بود.

۱۹) با پیران ناشایست دوستی مکن زیرا که معاشرت با جوانان شایسته بهتر از پیران ناشایست است.

۲۰) هرات را به بهشت جاودان تشبیه می کرد بلکه از آن هم برتر می دانست آن را از بتخانه ی بهار چین هم بهتر می دید.

۲۱) زشتی چهره و قیافه ی نازیبای او را خوش یمن ندانست.

۲۲) تا زنجیر ایوان مداین از هم گسست (ایوان ویران شد) دجله چون دیوانگانشد و مانند زنجیر به هم پیچید.

۲۳) تو کی می توانی به ثروت ایشان برسی که حتی با خیال آسوده دو رکعت نماز به جا بیاوری.

ت) خودآزمایی و درک مطلب (۳/۵ نمره)

۲۴) خداوند مکنت : ثروتمندان پراکنده روزی: فقیران

۲۵) شاه از خداوند خلاق ایراد گرفته است.

۲۶) از شادی هیچ کجا نایستاد.

۲۷) اوج قدرت دولت سامانیان بود.

۲۸) حکومت ایران به دست او اداره شود.

۲۹) جواب پیران ساکت کننده است.

۳۰) بچگان : ابر عنقا: باد

ث) معنی واژه (۱ نمره)

۳۱) زرنگ

۳۲) اثر نکند

۳۳) مال زکات داده شده / مال پاک و حلال

۳۴) اوج

مرکز پیش دانشگاهی و دبیرستان
باقر العلوم

به نام خدا

نام و نام خانوادگی : امتحان درس :

کلاس : رشته : وقت امتحان : کد :

ه) سبک شناسی و آرایه ها (۲/۵ نمره)

۳۵) رضاقلی خان هدایت در کتاب مجمع الفصحا

۳۶) خراسانی / بین بین / عراقی / هندی / بازگشت

۳۷) دجله ی اول : رود دجله دجله ی دوم : اشک فراوان

۳۸) چهار مقاله به قلم نظامی عروضی سمرقندی

۳۹) در چهل و چهار باب برای تربیت فرزندش گیلان شاه

موفق و سربلند باشید

مرکز پیش دانشگاهی و دبیرستان
باقر العلوم (ع)
واحد آزمون-رایانه